

SAMMENSTILLING OG VURDERING AV HØRINGSUTTALELSER OM UTKAST TIL ENDRINGER I FORSKRIFT OM KONTROLLOMRÅDER FOR Å FOREBYGGE, BEGRENSE OG BEKJEMPE PÆREBRANN

Mattilsynet har mottatt 11 høringsuttalelser, alle med merknader til utkastet til endringsforskrift. En sammenstilling av kommentarene blir gjengitt og vurdert i teksten under.

Følgende høringsinstanser har uttalt seg:

Saksnr.: 2024/19506			
	Høringsinstans	Merknad	Ingen merknad
	Kongsberg@Sandsvær Birøkerlag	X	
	Midt-Telemark Birøkerlag	X	
	Sannidal Birøkerlag	X	
	Notodden Birøkerlag	X	
	NIBIO	X	
	Norges Birøkerlag	X	
	Statsforvaltaren i Rogaland	X	
	Statsforvaltaren i Vestland	X	
	Norsk Gartnerforbund	X	
	Hjelmeland kommune	X	
	Norges Bondelag	X	

1. Generelle kommentarer

Høringsinstansens syn.

Hjelmeland kommune viser til forslaget om at hele denne kommunen og også hele Rogaland kommer i pærebrannsona, og er bekymret for konsekvensene av dette for den kommersielle fruktproduksjonen i kommunen og resten av fylket. De peker på at det har vært stor økning i kommersiell fruktproduksjon i fylket de siste årene og at størstedelen av denne økningen har vært i Hjelmeland, der fruktproduksjonen er en viktig produksjonsgrein i landbruket som gir grunnlag for verdiskaping og arbeidsplasser. Det offentlige har brukt store summer på støtte til etablering av nye fruktfelt, og det blir fremdeles jobbet for å øke produksjonen. Kommunen mener at forskriftsforslaget vil føre til at pærebrann blir mer utbredt, samtidig som klimaendringene vil føre til mer smitte i frukttrær. De tror næringa er innforstått med dette, men uttaler at hovedproblemet vil kunne være Mattilsynets praksis med ikke å fatte vedtak om destruksjon av smitta frukttrær i pærebrannsonen, og dermed at kommersielle fruktprodusenter i pærebrannsonen faller utenfor erstatningsordningen etter offentlige pålegg i planteproduksjonen dersom de får inn pærebrannsmitte i fruktfeltene. De påpeker at det er avgrenset hvor mye tiltak en fruktprodusent selv kan gjøre for å redusere risikoen, og uttaler at det er urimelig å ha en offentlig erstatningsordning som bare dekker produsenter i noen deler av landet. Problemet vil forsterkes når områder med større kommersiell fruktproduksjon blir satt i pærebrannsona. De ber Mattilsynet se på om forskriften kan vedtas slik at det kan fattes vedtak om destruksjon av trær i all kommersiell fruktproduksjon som blir smitta av pærebrann, uavhengig av sone. Dette for å sikre nedkjemping av smitte, og slik åpne opp for at den offentlige erstatningsordninga kan gjelde i alle tilfellene der kommersiell fruktproduksjon blir smitta. Dette vil gi trygghet til næringen i alle deler av landet, og vil kunne bidra til at produsenter i pærebrannsonen tør å satse videre, og også at nye vil starte opp.

Statsforvaltaren i Rogaland – påpeker at det har blitt brukt store ressurser på å rydde vertsplanter og hindre pærebrannspredning de siste tiårene, bl.a. i Rogaland, men at arbeidet til dels har vært lite vellykka, og de har forståelse for forslaget om å bruke de begrensede ressursene på å hindre smitten i å spre seg til nye deler av landet. De er likevel bekymret for konsekvensene dette vil kunne føre til for den kommersielle fruktproduksjonen i Rogaland. I flere områder som foreslås flyttet fra bekjempelsessonen til pærebrannsonen er det bygd opp ny fruktproduksjon med offentlig støtte, bl.a. Hjelmeland og øyene som nå ligger i nye Stavanger kommune. De tror forskriftsforslaget kan medføre økt utbredelse av pærebrann på Vestlandet og Sørlandet, samtidig som klimaendringene også vil føre til økt risiko for smitte i frukttrær. Statsforvalteren tror næringa er innforstått med dette, men framhever det som et problem at Mattilsynet ikke vil fatte vedtak om destruksjon av smitta frukttrær i pærebrannsonen, og dermed at produsentene der faller utenfor erstatningsordningen. De viser til et utbrudd i 2020 der det ble store tap da nyplanta eplefelt bli smitta av pærebrann. I likhet med Hjelmeland kommune mener de det er urimelig at en offentlig erstatningsordning kun dekker produsenter i visse deler av landet, mens fruktprodusenter i Rogaland og andre deler av landet som ligger i eller senere blir lagt til pærebrannsonen, faller utenom. I likhet med Hjelmeland kommune ber de Mattilsynet se på muligheten for å fatte vedtak om destruksjon i all kommersiell fruktproduksjon som blir smittet av pærebrann.

Statsforvaltaren i Vestland – kommenterer forslaget om å endre sonetilhørighet for kommunene Eidfjord, Luster, Vik, Kvinnherad og Kvam. I alle disse er det aktive fruktprodusenter. De grenser også til kommuner med fruktproduksjon av større omfang og er dermed del av viktige nav i den nasjonale fruktproduksjonen. Det er også rom for økt fruktproduksjon i nevnte områder. Med tanke på både eksisterende og framtidig fruktproduksjon i Eidfjord, Luster, Vik, Kvinnherad og Kvam stiller statsforvalteren seg kritisk til en reduksjon i innsats knyttet til nedkjemping av pærebrann i disse områdene. I likhet med Statsforvaltaren i Rogaland og Hjelmeland kommune tar de også opp problemstillingen med at det ikke vil bli fatta vedtak om destruksjon av smitta frukttrær i pærebrannsonen og dermed manglende mulighet for erstatning. De ber om at endringer i pærebrannforskriften vurderes i sammenheng med erstatningsordningen etter offentlige pålegg i planteproduksjon på en måte som bidrar til å dekke risikoen for fruktprodusentene.

Kongsberg @ Sandsvær Birøkerlag peker på at det finnes nærmere 200 arter av villbier i Norge og i tillegg noen andre pollinerende insekter, og at det er vanskelig å se at restriksjoner på flytting av honningbier er avgjørende for smittespredning.

Norges Birøkerlag peker på at forslagene medfører svært inngripende tiltak for birøkternæringen. De omtaler regelverket knyttet til pærebrann som innebærer at det er restriksjoner på å vandre med honningbier fra utlandet, og at dette også gir en beskyttelse mot innslep av biesykdommer. Siden det så langt ikke er registrert ønsker om slik vandrebirøkt, vurderer de at ulempene for birøkten knyttet til pærebrannforskriften i dag utgjør et større problem enn risikoen for vandrebirøkt inn i Norge. De mener det er urimelig overfor næringen å gjøre en endring i pærebrannforskriften som skal bli gjeldende i innværende sesong. Videre opplever de det urimelig at Mattilsynets manglende kapasitet til å kartlegge og bekjempe plantesykdommen skal medføre de strengeste tiltak for næringen. De peker på at endring av pærebrannforskriften begrenser muligheter for å flytte bifolk til viktige trekkområder, spesifikt seinsommerens lyngvandring til f.eks. Telemark og også viktige vårtrekk og pollineringsoppdrag. De påpeker at forskriftendringen betinger mer dokumentasjon og kost-nyttebetraktninger rundt sykdommen og skadebildet, og at en revidering bør sees i sammenheng med revidering av plantehelseforskriften. Knyttet til innlemming av stadig nye områder i sonene i pærebrannforskriften påpeker de at sykdommen har hatt en rask og omfattende spredning, til tross for strenge restriksjoner for birøkten, og mener man har lite grunnlag for å si at en utvidelse restriksjonsbelagte områder vil ha noen virkning. Om revidering må skje, krever Norges Birøkerlag å endre datoen fra

10.oktober til 20.august. De mener det er en realistisk dato for å kunne opprettholde det avgjørende lyngtrekket, og med det grunnlaget for å drive næringsmessig og dyreetisk god birøkt.

Norsk Gartnerforbund skriver at de har forståelse for at det med stram økonomi er ønskelig å foreta prioriteringer. Samtidig er de uenig i at endringer skal foretas kun på bakgrunn av mangel på tildelte midler, hvis den faglige vurderingen til Mattilsynet er at det i et reelt og realistisk kost/nytteperspektiv nytter å opprettholde dagens soneinndeling. De etterlyser utredning av konsekvenser for planteskoleproduksjonen hvis forvaltningen fremover ikke lenger vil innefatte rydding rundt planteskoler, noe de mener vil store konsekvenser for planteskolenæringen, som må synliggjøres i samsvar med regelverket om konsekvensutredninger.

Norges Bondelag uttaler at de ser en del utfordringer. De oppfatter forslaget som forskuttering av en stor endring i strategien knyttet til pærebrann, og de foreslåtte endringene i regelverket som midlertidige løsninger, som innebærer en foreløpig avvikling av bekjempelsessonen basert på Mattilsynets vurdering av at bekjempelse av pærebrann og mål om stoppe videre spredning ikke lenger er realistisk. De påpeker at høringsbrevet ikke gir informasjon om hva som skal til for å kunne videreføre strategi for bekjempelse og kontroll med pærebrann. Fordi forslaget om endringer i regelverket får direkte konsekvenser for inneværende driftssesong, mener de det får tilbakevirkende kraft for birøkterne. De oppfatter at omfanget av spredning av pærebrann gjennom de ulike spredningsmåtene er kunnskap man mangler, og at det gjør det utfordrende å finne de beste og minst inngripende tiltakene for mest effektiv forvaltning. På bakgrunn av dette foreslår de å utsette tidspunkt for effektivering av endringer i pærebrannforskriften til 2025 og at disse utfordringene adresseres før endelig strategi knyttet til pærebrann avgjøres.

Mattilsynets vurdering.

Uttalelser knyttet til bekjempingsstrategi i områder med smitte av pærebrann:

Flere høringsinstanser peker på at det er uheldig at Mattilsynet ikke bekjemper pærebrann i visse områder, spesielt i områder med kommersiell fruktdyrking i Vestland og Rogaland. De uttrykker forståelse for at Mattilsynets ressurser ikke strekker til for dette, men peker spesielt på at hvis Mattilsynet ikke gir pålegg om destruksjon av smitta planter, medfører det f.eks. at fruktdyrkere i pærebrannsonen faller utenfor erstatningsordningen etter offentlige pålegg i planteproduksjonen. Mattilsynets praksis er at i de tilfeller vi gir pålegg om destruksjon av planter, så er det i situasjoner der det er fare for spredning av pærebrann, jf. § 6 i plantehelseforskriften. I pærebrannsonen, dvs. de områdene der pærebrann er etablert og ikke er realistisk å utrydde, vurderer vi ikke at faren for videre spredning tilsier at det er plantehelsefaglig grunnlag for å pålegge destruksjon av planter i f.eks. en frukthage. Vi ser at det kan være risiko for at dette kan medføre økonomiske tap for fruktdyrkere dersom de får store skader på trærne og ikke får noen offentlig erstatning. Erstatningsordningen etter offentlige pålegg i planteproduksjonen forvaltes imidlertid ikke av Mattilsynet.

Som følge av innspill under høringsperioden har vi gjort en ny vurdering av om noen av områdene i dagens bekjempingssone inntil videre burde beholdes i denne sonen. Etter en samlet vurdering av omfang av fruktproduksjon, ressursbehov og erfaringer fra bekjempingsarbeidet har vi konkludert at kommunene Hjelmeland og Kvam foreløpig bør beholdes i bekjempingssonen. Det innebærer også at den nåværende restriksjonen på

innflytting av bier fra pærebrannsonen videreføres for disse to kommunene.

Som en del av det pågående arbeidet med revisjon av plantehelseforskriften, vil Mattilsynet senere i år fremme forslag til framtidig reguleringsstatus for pærebrann. Her vil det blir vurdert om sykdommen skal håndteres som en karanteneskadegjører og dermed bekjempes med tanke på utrydding eller smitteinneslutning i hele eller deler av landet. I påvente av dette og i lys av de tilgjengelige ressursene, vurderer vi at det er mest hensiktsmessig å gi høyest prioritet til kartlegging, forebyggende rydding av vertplanter og ev. bekjemping av smitte i områder der pærebrann så langt ikke er etablert.

Uttalelser knyttet til følger for birøkten:

Mange av høringsinstansene trekker fram, både her og under kommentarer til de særskilte bestemmelsene (omtalt lenger ned) uheldige følger for birøkten av de foreslåtte endringene av forskriften. Spesielt kommer det fram at restriksjonene ved flytting hjem fra lyngtrekk om høsten vil kunne skape store problemer for næringen og at det er spesielt uheldig om endringene trer i kraft inneværende år. Mattilsynet er enig i at hensynet til disse følgene for næringen tilsier at de foreslåtte endringene som går på forbud mot flytting inn i de forebyggende sonene i perioden 1. mai til 10. oktober ikke bør tas inn i forskriften nå, og at denne type regulering heller bør vurderes i sammenheng med den kommende revisjonen av plantehelseforskriften. Pærebrannforskriften har i flere år hatt restriksjoner på flytting av bier ut av pærebrannsonen og bekjempessonen for den samme perioden. Da dette er områder med kjent pærebrannsmitte, vurderer vi at det er viktig å beholde denne restriksjonen og også gjøre den gjeldende for de nye kommunene som er foreslått inn i pærebrannsonen. Flytting av bifolk fra områder med pærebrannsmitte er kjent som en mulig langdistansespredningsvei for sykdommen og iht. dagens plantehelseforskrift er det forbudt å spre pærebrann med bier. For å beskytte områder uten kjent smitte vurderer vi at det inntil videre er plantehesefaglig behov for å beholde denne restriksjonen, og også at de nye områdene der pærebrann finnes omfattes av disse.. Adgangen til å gi tillatelse i enkeltsaker der flytting av bier ut av pærebrannsonen ikke representerer risiko for spredning av pærebrann, vil imidlertid videreføres. Mattilsynet vil, som tidligere, prioritere å behandle slike søknader raskt.

2. Kommentarer til de særskilte bestemmelsene

Høringsinstansens syn.

2.1 Vedr endringer i §3 Opprettelse av kontrollområder

Norges Birøkterlag peker på at pærebrann har hatt en rask og omfattende spredning til tross for strenge restriksjoner for birøkten, at Mattilsynet er usikker på sykdommens utbredelse, og at det mangler ressurser til kartlegging. De mener det derfor ikke er grunnlag for å hevde at fortsatte restriksjoner for birøkten vil hindre videre spredning av pærebrann. Å fortsette med, og utvide området for strenge restriksjoner for birøkt, vil inngripe sterkt i birøkternæringen. Det oppleves som urimelig for birøkternæringen at Mattilsynets manglende kapasitet til å dokumentere spredningsbildet og i hvilken grad bier bidrar til spredning av plantesykdommen skal medføre de strengeste tiltak for næringen. For birøkternæringen vil ett år med foreslått forskrift være så vidt inngripende at en del av de større næringsbirøkterne ikke har mulighet til å tilpasse seg regelverket og varsler at de må avslutte

driften. De peker på at utvidelsen av forebyggende sone vil ramme nye områder, og gi betydelige virkninger for stadig flere birøktere. I kommunene som omfattes av ny forebyggende sone har Norges Birøkterlag i overkant av 330 medlemmer, derav flere av de større næringsbirøkterne. Birøkterlaget opplever at ny forebyggende sone foreslås som et ledd i å skaffe Mattilsynet tid til å skaffe nødvendige ressurser for å kartlegge og sette inn forebyggende tiltak, og at Mattilsynet mangler faktagrunnlaget, bl.a. om smitteutbredelsen, som trenges for å gjøre målrettede gode tiltak i dag. De framhever særlig betydningen av lyngtrekket. Et spesielt viktig lyngområde finner man i midt-Telemark, utenfor forebyggende sone. Birøkterne i kommunene som er foreslått inn i forebyggende sone fratas de viktige trekkområdene utenfor sonen ved de foreslåtte begrensningene som er nevnt i §6. De konkluderer med at det oppleves som urimelig for birøktere å pålegges strenge restriksjoner i stadig nye områder, og mener spesielt at opprettelse av ny forebyggende sone er unødvendig inngripende og urimelig for birøkteren. Norges Birøkterlag mener at konsekvensen av den foreslåtte forskriften må utredes grundig med kost-nytte for de berørte næringene før den iverksettes. Og at forskriftsendringen må legges på is inntil Mattilsynet har nytt regelverk for plantehelse på plass for å sees i sammenheng med den.

NIBIO anser at de foreslåtte endringene i § 3 «Opprettelse av kontrollområder» kan være hensiktsmessige og akseptable. Endringer i forebyggende sone, som omfatter en del viktige fruktområder på Østlandet med tilliggende områder (kommunene i Telemark, Buskerud og Vestfold, nevnt i pkt. 2.1), og som ligger nær antatt smittefront for pærebrann i Agder/Telemark i pærebrannsonen, anses som positive. De vurderer at det er behov for innsats på dette geografiske området med stor fruktproduksjon, men at de foreslåtte endringene med å ta noen kommuner uten pærebrannsmitte ut av forebyggende sone kan gi uønskede konsekvenser. En fjerning av kommunene Fjord, Eidfjord, Luster og Vik fra forebyggende sone vil kunne ødelegge bufferregionen som en linje fra Luster til Ullensvang (nord til sør). De mener dette er kritisk, spesielt for kommunene Vik og Luster. I 2023 ble pærebrann påvist i Høyanger som er nabokommune til Vik og fjerning av Vik fra forebyggende sone vil kunne bygge et smittepress mot vest, dvs. til Lærdal og Aurland kommuner. De mener det kan være fornuftig å vurdere å ta ut Fjord og Eidfjord kommune fra forebyggende sone, men foreslår en ny vurdering av situasjonen for Vik og Luster.

Kongsberg @ Sandsvær Birøkterlag spør om det finnes dokumentasjon på at det har gjort en forskjell med restriksjoner på forflytning av bier i forbindelse med kontrollområdene.

Norges Bondelag påpeker at i flere av områdene Mattilsynet foreslår å inkludere i pærebrannsonen er det kommersiell fruktproduksjon. De mener at konsekvensen av å flytte områdene fra bekjempelsesonen til pærebrannsonen er å overføre alt ansvar for bekjempelse og risiko ved smitte til produsentene. Når pærebranntilfeller innenfor pærebrannsonen ikke følges opp med pålegg om tiltak fra Mattilsynet, betyr det at en utvidelse av sonen fratar enda flere produsenter rett til erstatning ved gjennomføring av bekjempelsestiltak. Det kan få alvorlige økonomiske konsekvenser for produsenter som får utbrudd, og ytterligere vanskeliggjøre bekjempelse og påfølgende økt risiko for videre spredning og store økonomiske tap. De ber om at Mattilsynet og Landbruksdirektoratet er oppmerksomme på at de to etatene forvalter ulike regelverk hjemlet i matloven, og som skal virke sammen for å oppnå best resultater for samfunnet for områdene dyre- og plantehelse, og mattrygghet. Av hensyn til behov for beskyttelse av fruktdistriktene på Vestlandet mener Bondelaget det er uheldig å ta de foreslåtte kommunene ut av forebyggende sone. De peker på at kommunene Sogndal, Luster og Vik er ett geografisk område og bør behandles likt for at tiltak skal ha beskyttende effekt på fruktmiljøene. Det samme gjelder for området Eidfjord, Ulvik, Voss og Ullensvang. De foreslår å beholde disse kommunene, samt Fjord i forebyggende sone slik at eventuell smitte her oppdages tidlig.

Mattilsynets vurdering.

Vedrørende kommentarer på flytting av enkelte områder ut av vernesonen:

*Vi ser at det på dette tidspunktet, når vi fremdeles avventer konklusjoner om hva som bør være den framtidige forvaltningsmodellen iht. revidert plantehelseforskrift, kan være uheldig å ta områder som fremdeles er pærebrannfrie, ut av den forebyggende sonen. Dette gjelder **Fjord, Eidfjord, Luster og Vik**. Som i høringsbrevet framholder vi imidlertid at det ikke vil være slik at Mattilsynets ressurser er tilstrekkelig til å dekke all nødvendig rydding av vertplanter i de forebyggende sonene denne sesongen, og trolig heller ikke videre framover.*

Vedrørende kommentarer på følger av manglende bekjemping av smitte i pærebrannsonen og mulighet for fruktprodusenter til å få erstatning:

Vurdering omtalt under Generelle kommentarer

Vedrørende kommentarer på følger for birøkt:

Vurdering omtalt under Generelle kommentarer og under neste avsnitt

2.2 Vedr. endring i § 6 Flytting av bifolk, parebifolk, skakesvermer og bidronninger med følgebier:

Norges Birøkterlag mener et innførselsforbud mellom 1. mai og 10. oktober vil gi birøktere i forebyggende sone en kostnad ved å frata dem muligheter for å flytte til viktige pollineringsoppdrag og trekkplanter. Dersom birøktere ikke får hentet bifolk hjem fra pollineringsoppdrag før i oktober er det ikke mulig å levere den tjenesten utenfor egen sone, så innlemming av de nye kommunene i forebyggende sone vil gi fruktdyrkermiljøene utenfor sonen redusert tilgang til honningbier til pollinering. Lyngvandringen skjer normalt i perioden 15. juli – august. Et innførselsforbud fram til 10. oktober medfører at birøktere i den foreslåtte forebyggende sone mister muligheten til å benytte seg av viktige lyngområder som ligger utenfor sona. Når lyngtrekket er ferdig i august er birøktere avhengig av å få biene hjem for å starte innføring første uke i september. Det er for seint å gjøre den jobben etter 10. oktober. De viser til at vertsplantene for pærebrann i hovedsak trives kystnært, og at det i lyngtrekket innenlands er svært lite annet som blomstrer samtidig med lyngen og mener derfor at sonene og tilhørende datoer virker unødvendig inngripende for birøkten. Birøkterlaget viser til at tilbakemeldinger fra næringsutøverne er at de ikke har tilgang på kjølelager som behøves for ev. 48 timers innestenging av bifolkene sommerstid, og at dette umuliggjør denne løsningen for lyngvandring på sommerstid dersom det skal vandres ut av pærebrannsonen eller inn i den forebyggende sonen. Angående muligheten for å søke om tillatelse for flytting, kommenterer de at dette medfører usikkerhet for birøkter og vil holde birøktere tilbake for å ta på seg pollineringsoppdrag eller vandre på trekk. Dersom forskriften like fullt må gjøres gjeldende, presiserer de at tidsrommet for flytteforbud må gjelde fra 1. mai til 20. august. Om muligheten for å søke om tillatelse for flytting, skriver de at Mattilsynet må garantere svært rask saksbehandlingstid, innen en uke etter mottak av søknaden.

Midt-Telemark Birøkterlag skriver at de fleste medlemmene sender sine bifolk på vandring, (lyngtrekk) siden det ikke er spesielle forekomster av lyng i deres kommuner. De flytter bifolkene til Nissedal, Drangedal, Seljord og Fyresdal. Kjølelagring er ikke økonomisk forsvarlig for birøkten. For Nome og Midt-Telemark foreslår de restriksjonsperioden 1. mai til 20. august. De ber også om at endring av forskriften utsettes og først trer i kraft 01.01.2025 slik at birøkterne får tid til å områ seg.

Notodden Birøkerlag skriver vedr. trekk til lynghei at det er vanskelig å akseptere at hjemvandring ikke kan forekomme tidligere enn 10. oktober. De viser til fravær av bl.a. bulkemispel i innenlands lynghei, samt lavere nattetemperaturer på høsten, og mener at risiko for at smitte medbringes er usannsynlig. En endring av datoen fra 10. oktober til 20. august ville gjort at bakteriene er lite aktive. Å vente med innvintring til etter 10. oktober eller å reise med vinterforet og fore inn på lyngplassen vil føre til et stort merarbeid. En innvintring etter 10. oktober anses som umulig. De foreslår at en bør endre dato til det som er seinest mulig (20.08) sett i forhold til bihelse og overvintringssuksess. Notodden Birøkerlag konkluderer med at vandring av bifolk bør differensieres (pollinering og lyngtrekk) i forskriften og at vandring til høsttrekk (røsslyng) fra en kontrollsoner (i prinsippet pærebrannfritt) til et pærebrannfritt område, bør kunne foregå som før, eller med en hjemtransportdato fra 20. august eller tidligere. En hjemtransport som skissert i forslag til forskrift, vil i praksis umuliggjøre vandring ut av sona. De antar at vandring for pollinering har en helt annen problemstilling og skriver at få/ingen i dag driver pollineringsvandring utenfor kommunegrensa. Å ikke kunne vandre på lyngtrekk vil gjøre at det er sannsynlig at flere vil vurdere å kutte ned på birøkten. Grunnlaget for drift blir borte.

Sannidal Birøkerlag skriver at de fleste medlemmer sender sine bifolk på vandring, (lyngtrekk) siden det ikke er spesielle forekomster av lyng i deres kommuner. De flytter sine bifolk til Nissedal og Drangedal, områder som ikke er i noen sone og heller ikke har nevneverdig med eple/pæretrær. Klimatiske problemer (tørke) gjør at de kan/må ta bifolkene hjem mye tidligere for å fore de hjemme. Kjølelagring er ikke økonomisk forsvarlig for birøkten. De ber om at restriksjonsdatoene for Sannidal endres fra 1.mai til 10. oktober, til 1. mai til 20. august, og at endring av forskriften først trer i kraft 01.01.2025.

Kongsberg @ Sandsvær Birøkerlag uttaler at det virker helt urimelig at det nedlegges et forbud mot flytting av bier med hensyn til pærebrann og at det rammer hardt for de som er avhengig av flytting til lyngtrekk, parestasjoner eller for pollinering. De mener det er en urimelig stor belastning som legges på en næring for å hjelpe en annen uten at det vites om det har noen særlig effekt.

Norges Bondelag påpeker at fruktprodusenter har behov for pollineringstjenester, samtidig som bonden må beskytte frukttrærne fra mulig smitte med pærebrann via bier som vektor. Birøktere, og særlig næringsbirøktere, er viktige tilbydere av pollineringstjenester for fruktdyrkerne. Hovedinntekten til en birøkter kommer fra salg av honning, og i områdene på Østlandet der Mattilsynet foreslår en utvidelse av forebyggende sone, er lyngtrekk viktig for honningproduksjon. Det gir utfordringer med driftsopplegget til birøkterne, som kan ende med å ikke kunne flytte biene på lyngtrekk etter at frukttrærne er ferdigblomstret og pollineringstjenesten avsluttet. Dette kan igjen gjøre det vanskeligere for fruktdyrkere å få tak i bier til pollineringstjenester. Norges Bondelag ser tydelig dilemmaet Mattilsynet har der de må regulere forflytning av bier for å beskytte fruktproduksjon, og behovet for å legge til rette for samhandling mellom birøkt og fruktproduksjon for å oppnå gode avlinger og mest mulig lønnsom drift i begge produksjoner. Bondelaget ber Mattilsynet vurdere om det foreslåtte regelverket kan gjøres mer fleksibelt for birøkterne, eksempelvis vurdere hvordan man kan utvide unntaksbestemmelsen for flytteforbudsperioden. De framhever at regelverket må fungere både for birøkterne og fruktdyrkerne, og strenge flytterestriksjoner kan få utilsiktede negative konsekvenser for begge produksjoner.

Mattilsynets vurdering.

Som omtalt under Generelle kommentarer ser vi at de foreslåtte nye restriksjonene på flytting av bier inn i de forebyggende sonene vil kunne få store uheldige konsekvenser for deler av birøkt næringsen. Selv om det er en risiko for smitteoverføring fra områder med ukjent smittestatus, er vi enige at en slik restriksjon ikke bør innføres nå, men heller vurderes på nytt når framtidig reguleringsstatus for pærebrann i plantehelseforskriften er avklart.

Vi vurderer at det fremdeles er planthelsefaglig behov for å ha restriksjoner på flytting av bier ut av områder med smitte (pærebrannsonen og bekjempingssonen) i perioden 1. mai til 10. oktober. Sluttdatoen for restriksjonsperioden ble utvidet i 2020, fordi bl.a. bulkemispel kan ha sen blomstring, og dermed kan flytting av bier føre til pærebrannspredning. I konkrete flyttesituasjoner der det ikke foreligger en slik fare, kan Mattilsynet iht. forskriften gi tillatelse til flytting.